

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ κ. ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΣΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΗΣ ΧΡΥΣΤΑΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Κυρίες και Κύριοι,

Είμαι ευτυχής, γιατί εγκαινιάζω απόψε την νέα ατομική έκθεση της ζωγραφικής και διακοσμητικής σε ύφασμα της Χρυστάλλας Δημητρίου.

Η Χρυστάλλα Δημητρίου, που ξεκίνησε το έργο της αντλώντας όπως λέει κι ο μεγάλος δάσκαλος, Θεόδωτος Κάνθος, «από το προνομιούχο και παραδεισένιο περιβάλλον της γενέτειρας της Κυθρέας και, που απετέλεσε μια αυθόρμητη και πηγαία δημιουργική έκρηξη που αναδύθηκε σαν ένας υποσυνείδητος «κόσμος» από τις δωρεές μιας έντονης και παρατεταμένης επαφής μαζί του», εξωτερικεύσε τον πλούσιο συναισθηματικό της κόσμο από τα πρώτα παιδικά της χρόνια αρχικά στον γύψο, προχώρησε στη συνέχεια στο λάδι, στα ακρυλικά και σε έργα χαρακτηριστικά σε φυσικούς χρωματισμούς και στη συνέχεια σε πολύχρωμα χαρακτηριστικά, καθώς και στη διακοσμητική σε ύφασμα. Αυτή η ανεπανάληπτη τομή, που χαρακτηρίζει η Χρυστάλλα Δημητρίου με την πολύχρωμη χαρακτηριστική και τη διακοσμητική σε ύφασμα, αποτελεί το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα, τη βασική πρωτοπορία και τη σημαντική καινοτομία της στον κυπριακό χώρο των εικαστικών τεχνών. Ειδικότερα η πλούσια της διακοσμητική σε ύφασμα μπορεί άνετα να παρομοιασθεί με την περίφημη διακοσμητική σε ύφασμα του Γουίλιαμ Μόρρις, που γεννήθηκε στα 1886 και κείνο που προκαλεί ουσιαστική κατάπληξη είναι το γεγονός πως η Χρυστάλλα Δημητρίου και στη διακοσμητική στο ύφασμα δρα και δημιουργεί, εντελώς αυτοδίδαχτη, με το οξύτατο ορμέφυτο και την ιλιούσια διαίσθηση με την οποία την ηλούτισαν οι μούσες.

Η Χρυστάλλα Δημητρίου εκθέτει απόψε 105 συνολικά πίνακες και χαρακτηριστικά (20 περίπου είναι χαρακτηριστικά σε απλούς και σύνθετους χρωματισμούς, μια τομή - επαναλαμβάνουμε - που συνιστά δική της σύλληψη), καθώς και 30 κομμάτια διακοσμητικής σε ύφασμα.

Η Χρυστάλλα Δημητρίου δεν πρόσμιξε την τέχνη της, που, έτσι, δεν επηρεάστηκε καθόλου από τα ποικιλότροπα ρεύματα παραμένοντας αμετακίνητη στην αγνότητα των αρχικών συλλήψεων, στη βασιμότητα και θωσιμότητα των αρχικών οραματισμών της. Έτσι οι συνθέσεις της έχουν τη δική τους ιδιαιτερότητα και την ξεχωριστή προσωπικότητα, «συνιστούν έργα», όπως τονίζει ο διάσημος τεχνοκρίτης καθηγητής του πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης Χρίστου», που προδίδουν πίστη στη ζωή και στον άνθρωπο και συνεχίζουν να εμπλουτίζουν την κυπριακή ζωγραφική».

Ένας αμύθητος συνειρμός χρωματικός, ένα ονειρικό θάμβος χρωμάτων είναι που χαρακτηρίζει την αποψινή έκθεση της Χρυστάλλας Δημητρίου. Η σπάταλη ασωτεία του φωτός, η απεριόριστη αυτή δυνατότητα έκφρασης του χρώματος, η άγρια, ειδυλλιακή, η τροπική σχεδόν θλάσση της γενέτειρας της, σκλαβωμένης σήμερα Κυθρέας, είναι στοιχεία που κυριαρχούν σε δεκάδες από τους πίνακες της. Πεταλούδες και νεράιδες, λουλούδια και νεροουρμές από τη μια κι ένας κόσμος τραχύς και κακοτράχαλος, δύσβατος και δυσπρόσιτος στους πολλούς - εχτός από τους λίγους, τους κάτοχους των μυστικών του χώρου - ο απροσπέλαστος Πενταδάκτυλος με τις απόκρημνες χαράδρες με τη σκληρή διαφάνεια του, τα πανύψηλα πλατώ, τις ρεματιές και τα διάσελα και τους μυριστικούς του θάμνους, μόδες τις απειράριθμες εκφάνσεις του φωτός και των χρωμάτων, που με τις ομορφιές του μονάχα τα Σικελικά θουνά σ' ολόκληρο το μεσανατολικό χώρο μπορούν να συγκριθούν, αποτελούν μια άλλη όψη του έργου της Χρυστάλλας Δημητρίου.

Τ' αγέραστο, αδούλωτο, ορθόχαιτο, «ηλίβατο» θουνό που στέγασε τους οραματισμούς και τη μεγάλη καρδιά ενός άξιου παιδιού της Κυθρέας, τ' Αη Δημητριάδου της, τραγουδιέται και μυθοποιείται κατά τρόπο λυρικό απ' τη Χρυστάλλα Δημητρίου.

«Το μελίσι», που μου θυμίζει ένα δικό μου

ποίημα, που τιτλοφορείται «Στου Κράχτη τον γκρεμμόν», «το άπειρον», «το ηφαίστειο της Αίτνας», «οι Γοργόνες», «το βερκίν», «οι ραγισμένες καρδιές», «η νεράιδα και το παλληκάρι», «το ειδύλλιο στην κρυόβρυση», «τ' αμπέλια» (της Πιτσιλιάς). συγκλονίζουν κι αναπλάθουν αιώνες αισθητικές αξίες με την πληρότητα, την αγνότητα και την αδιαμφισβήτητη ειλικρίνεια που τις σημαδεύει.

Η «Αγία Μαρίνα της Κυθρέας», η «Καμάρα», η όμορφη, γραφική, σ' αγριάδα και σε ρομαντισμό αξεπέραστη γειτονιά μας στην Κυθρέα, το σπίτι του Σταυρή τ' Ορφανού, το σπίτι της ζωγράφου στην Κυθρέα, συνιστούν ψηφίδες απλές από το έργο της ζωγράφου, καθώς ανταποδίδει τη σφραγίδα της δωρεάς του εξαίσιου φυσικού της περιβάλλοντος. Ο Άης Αντριάς της Πιτσιλιάς, το εκκλησάκι στον ποταμό, ο Άης Γιώρκης ο Ποταμίτης, ολοκληρώνουν το πρωτόφαντο λυρικό τραγούδι, που σε-

γοντάρει και κανοναρχά νυχτοήμερα τούτο το πουλί τ' ονείρου και της άνοιξης.

Η Χρυστάλλα Δημητρίου αποδίδει ακόμα με το χρωστήρα της τον καημό και τις θύμισες από τη σπαραγμένη γης μας. Η εισβολή στην Κυθρέα, «οι αδούλωτοι του Σταυρού», το λιμάνι της Κερύνειας, ο Κυπαρισσόθουνος, μαζί με τη χορεία των πινάκων της, που αναδύονται από τον παραμυθένιο κόσμο της γης του Κεφαλόβρυσου, εκφράζουν την ασίγαστη βούληση για λευτεριά κι επιστροφή στις παραδοσιακές μας ρίζες.

Ένας διαρκής αγώνας, μια αδιάλειπτη προσφορά στο βωμό της τέχνης, μια συστηματική οδυνηρή μα σταθερή ανέλιξη, που τελευταία αποδεσμεύεται από τα πλαίσια του επιστητού και προσψαύει τα σύνορα της αφαιρέσης, σας ανοίγει διάπλατα τις πύλες του.